

Transkribering av Folkhälsomyndighetens myndighetsgemensamma pressträff måndagen den 18:e maj 2020 Kl: 14:00-14:30.

Klockan har blivit 14. Välkommen till dagens presskonferens om covid-19! Johanna Sandwall, krisberedskapschef, Iréne Nilsson Carlsson, folkhälsorådet från Socialstyrelsen. Anders Tegnell, statsepidemiolog på Folkhälsomyndigheten. Och Svante Werger som är strategisk rådgivare på MSB. Det finns möjlighet att ställa frågor till hela gruppen efter presentationerna. Det finns även möjlighet till individuella intervjuer efteråt. Varsågod, Anders.

-Välkomna hit. Vi börjar med att titta på den globala situationen. Nu har vi haft en helg emellan, men det är ett par trehundra tusen till som tillkommit i världen. Europa, framförallt EU, har en positiv trend i många länder. Längre österut börjar det istället bli fler. I Ryssland är det stort, men även i Mellanöstern. Situationen i USA är visserligen stabil men ändå väldigt många fall. Europa, 1,3 miljoner, som sagt. Nu minns när Europa hade mer än hälften av alla fall. Nu är det nere på nästan en tredjedel. Det visar att Europa kanske låg först, men nu håller på att hämta sig. I Sverige är det måndag idag, och vi får inte in jättemånga fall på måndagar - det har vi alla lärt oss. Kurvan ser ut som vanligt: Hackar sig framåt, sakta men säkert nedåt. Fortfarande hård press på alla delar av sjukvården. Men, nu en ganska stor del av dem som provtas är personal inom vård och omsorg. Även bland "övriga" är det fler och fler som inte är så akut sjuka längre. Vi börjar se att det är yngre människor med mindre allvarlig sjukdom som börjar dyka upp. Avlidna per dag har en stor eftersläpning på måndagar, som sagt. Snart kör vi även kontrollfunktionen för att se om det finns några avlidna som inte rapporterats in. Vi förväntar oss en förändring nu och fram till onsdag. Det är fortfarande en snitt på runt 70 dödsfall per dag, ganska stabilt. Den kurvan ligger ju efter alla andra, så det är inte konstigt. Vi har tittat på IVA-fall, som vi tycker speglar utvecklingen tydligare. Det är mer stabilt. I Norrland, alla regioner i Norrland tillsammans, har ungefär ett par fall per dag som kommer in på IVA. Det har varit så konstant under en lång tid, ungefär. Svealand: Här har det också varit ganska mycket. Det här är alltså inte Stockholm - utan resten av regionerna där. Det har varit många fall, men börjar bli en tydlig nedgång. Sörmland och andra regioner som haft det tungt tidigare börjar gå ner lite. Det är bara någon enstaka person som läggs in per dag, men det är fortfarande ett hårt tryck. Medelvårdtiden är lång, så det är fortfarande många som ligger på IVA även antal nya minskar snabbt. Stockholm har vi sett en hel del. Som ni vet är det här också en tydlig positiv utveckling, även om det som sagt är tufft. Man ligger på 5-7 fall om dagen, vilket är betydligt bättre än tiden då man låg på 20! Pressen är helt annorlunda. Vi går söder ut och tittar på Götaland. Det är ungefär som Norrland, med undantag för Västra Götaland och Skåne. Här ligger även Östergötland, som haft det väldigt tungt under en period. Nu bara något fall om dagen. Tittar man på IVA-siffrorna blir man lugnare, även om det förstås är tryck här också. I Västra Götaland, som vi tyckt varit på gång uppåt, så är det inte så. I Skåne har man klarat sig väldigt bra under hela resan, bara enstaka fall per dag. Det var lite för att visa en tydligare bild av epidemin, hur olika den ser ut i olika delar av landet. Men vi har en försiktigt positiv trend, som vi måste hålla i förstås. Vi får frågor också, på sistone mycket om sommaren för barnen. Allmänt är det viktigt att barn i så stor utsträckning som möjligt kan fortsätta med sina normala aktiviteter. De behöver det för sin hälsas skull, och lite talar för att barnen är viktiga i smittspridningen. Vi återkommer om sommaren som helhet, men det är viktigt att signalera att verksamhet som håller på

med läger och liknande är okej, så länge det är lokalt. Men man ska förstås tänka på de allmänna råden vi har: Hålla sig utomhus så mycket som möjligt, se till att barnen inte är för nära varandra, ge möjlighet till att hålla god hygien. Barn som är sjuka ska förstås stanna hemma, eller kunna ta sig hem om man insjuknar under lägervistelse. Det handlar om att vi kan fortsätta hålla oss på den blå kurvan, och hålla oss under kapaciteten sjukvården byggt upp. Det är mycket som talar för att pucken är på väg uppåt, så det är viktigt att vi vänder på det. Tänk på att inte ha så mycket sociala kontakter om du är över 70, men kan man träffas utomhus med bra avstånd mellan sig är det okej. Men tänk på de allmänna hygienreglerna i övrigt, framförallt om du är äldre: Hamna inte i stora sociala sammanhang och håll igen på resandet. Det var det hela för mig.

-Tack. Från Socialstyrelsen kan vi rapportera att det vårdas 614 patienter i intensivvården med respirator i Sverige. 371 av dessa med covid-19. På sjukhus men utanför intensivvården vårdas 1483 patienter. De disponibla/tillgängliga IVA-platserna är 948. Vi ser en nedslagning av uppbyggd förmåga för att möta behoven. Trots de långsamt sjunkande siffrorna måste vi komma ihåg att det är hårt belastad i sjukvården: Nästan 2000 patienter vårdas på sjukhus för covid-19. Personal jobbar hårt. Från nationell nivå ser vi idag ingen kommun eller region som rapporterar att läget är kritiskt vad gäller personlig skyddsutrustning. Däremot finns kommuner och regioner som saknar uthållighet i sina leveranser. Med de korta orden är det slut för den operativa rapporteringen, jag lämnar över till Iréne.

Det man får stöd att diskutera i detta material är varför det är viktigt, så man får samsyn och kan involvera brukare i hygienarbetet, och vilka risker som finns, där personalen kan involveras.

Och att man tillsammans kommer fram till hur man kan förändra och följa upp.

Materialet kan leda till en handlingsplan som kan sättas upp så personalen påminns hela tiden och kan påminna varandra om basala hygienrutiner.

Sedan om besöksförbudet:

Där har Socialstyrelsen tagit fram allmänna råd om hur man kan tillämpa undantaget som finns där.

Det finns en öppning, att verksamhetschefen kan medge undantag för besöksförbudet, så man kan ordna angelägna besök, och ett bra smittskydd, med rekommendationer från Folkhälsomyndigheten, vad man bör tänka på.

Vi har några exempel: Vid livets slut är det viktigt att få göra besök, om det går att ordna ur smittskyddssynpunkt.

Vi vill gärna att boendena löser det.

Besökare kan också ha obotlig sjukdom, och det är angeläget att denne får besöka en närstående.

Det kan också finnas situationer med stark oro för den boende som kan lindras med besök.

Det är några exempel, men det kan finnas andra situationer där man kan behöva medge undantag från besöksförbudet.

Det måste göras med ansvar där man säkerställer smittskyddet.

Det finns exempel på mötesplatser utomhus som kan bedömas som lite säkrare än inomhus.

Så vi vill uppmana till en seriös prövning av angelägna undantag som kan finnas.

Där stannar jag, tack.

-Tack så mycket.

MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, arbetar för att hela samhället ska klara pandemin och dess konsekvenser, och uthållighet för följder.

Det är naturligtvis viktigt att ha koll på hur man uppfattar situationen och hur man ändrar beteendet, där arbetar vi med Kantar/Sifo, som frågat om detta sedan 21:a mars, man kan följa utvecklingen över tid, totalt har 6000 svarar på enkäten.

Jag ska fokusera på förändrade beteendet med anledning av pandemin.

Här ser vi vilka beteenden som flest förändrat - 80-90% svarar att de håller avstånd ute och många svarar att de tvättar händerna noggrant.

Förra veckan kunde man här ana en tendens till avmattning när det gäller förändrade beteenden, att något färre förändrat beteende än veckan innan.

Det var relativt små skillnader, men ändå något vi bedömde var viktigt att följa upp.

Under senaste dagarna ser vi faktiskt en återhämtning i siffrorna, det är bara 392 svaranden, men andelen som svarar ja i mer än hälften av svarsalternativ är mer än veckan innan.

Det kan vara värt att sätta förändrade beteenden i längre perspektiv.

Här ser vi de tre största förändringarna, från 21:a mars till den senaste perioden, 7-13 maj.

Ni ser dubbelt så många som svarar att de bjuder hem mindre än i början.

Och fler svarar att de minskat resandet och undvikat att pussas eller kramas.

Ser man hela undersökningsperioden, från 21:a mars till idag är det bara en procent som svarar att de inte gjort något alls för att minska risken att bli utsatt för covid-19.

En fylligare rapport finns på MSB.se, i övrigt: Fortsätt följa rekommendationer, hjälpa till där du kan, vara en del av lösningen.

-Tack-

-Från TV4 till Anders Tegnell, ni har slutfört ett test om hur utbredd spridningen är bland folk, har ni även

studier för att mäta hur många som har antikroppar?

-Ja, den kommer, om allt går som det ska, kunna redovisas innan helgen.-

-Kan du beskriva vad ni mäter?

-Vi mäter antikroppar ur ett slumpmässigt antal personer i landet, genom blodprover på vårdcentraler runtom, vi får en blandad grupp, ålders- och könsmässigt.

-Ohörbart.

-Det gäller labb-tester, hur många som görs minns jag inte, det är ett antal tusen.

-Från Ekot, till Anders Tegnell: Du sa att svenska 70-åringar kan vara friskare än 70-plussare från övriga världen, varför är det?

-Från Ekot, till Anders Tegnell: Du sa att svenska 70-åringar kan vara friskare än 70-plussare från övriga världen, varför är det Så?

-Varför är en lång historia, men vi röker mindre och äter bättre, vad vi nu gör är praktiskt, kanske hinner det till nästa vecka, är att jämföra risker mellan de insjuknade i Sverige om de har så högre risk att det är motiverat med inskränkande råd för dem, vi återkommer med det nästa vecka.

-I Vetenskapsradion hördes att Storbritannien bokat 30 miljoner dos för vaccin från Astra-Zeneca. Har Sverige liknande planer?

-Det pågår olika diskussioner, Läkemedelsverket har en upphandling, EU har sin aspekt i det, det pågår diskussioner för gemensamma upphandlingar, vad jag vet är vi inte i någon upphandlingsfas nu.

-Nej, det är speciellt där då Astra-Zeneca har en fabrik i Storbritannien, Sverige har ingen sån möjlighet men vi följer detta på EU-nivå med gemensamma lösningar, om det blir tillgängligt vaccin, men det är en bra bit bort.

-TT, en fråga om en studie från KI som provtagit personal, 11 000 medarbetare, patientnära och ej-patientnära personal, man fann att 15% har eller haft viruset.

Ni har väl sagt tidigare att det var högre än så i början av maj, sett till Stockholms befolkning i stort sett?

Hur representativt är detta med 15% jämfört med era modelleringar?

-Det kan stämma, sett till antikroppar är det en rätt stor förskjutning från att man blivit sjuk, man har det några veckor senare, men vi tittar på det med Joakim **, men det kan passa bra, med tanke på på förskjutningen.

-Det kan vara lägre?

-Nej, vår siffra ligger kvar, att värdet är lägre är för att man mäter längre tillbaks i tiden, vi pratade om hur det är idag, men antikroppar kommer så mycket senare, och insjuknandetillfället tidigare, så man

måste skjuta det längre bak i tiden.

-Tack! Vi ser ju en tydlig trend i Stockholmsregionen med minskning av antal smittade och döda som är provtagna på SÄBO sedan påskveckorna. Men det är fortsatt stora skillnader över landet; många kommuner är lindrigt drabbade, och andra har det svårare. Vi behöver fortsatt hålla i för att säkerställa det vi uppnått så här långt. Vi vill fokusera på arbetet med basala hygienrutiner, det är också något Folkhälsomyndigheten ofta lyfter. Vi har tagit fram utbildningar, bland annat ihop med KI men även andra utbildningar, för personalen. Vi vill också följa upp det här med ett stöd för hur man kan implementera hygienrutiner och få det fungera i vardagen. Det vi tagit fram är ett stöd för hur man kan involvera personalen i att jobba med frågorna. Att man för dialog i arbetsgrupperna. Vi kommer publicera ett sånt stöd under dagen.

-Aftonbladet, en fråga till Anders Tegnell: Man pratar om dem som är över 70, att det ska komma nya restriktioner, när är det?

-Början av nästa vecka.

-Media har skrivit att tidigare statsepidemiolog pratade om det här i morse. Han sa att han själv träffat sina egna barnbarn, och också att man kan träffa dem inomhus, kanske till och med kramas. Vad säger du om detta?

-Vi har de råd och rekommendationer som vi ger. Sen är det ju upp till var och en vilket ansvar man tar, både för sig själv och sin omgivning. Har inga kommentarer.

-Är det inte att ta ansvar att krama sina barnbarn.

-Du får diskutera det med Johan.

-Många av våra läsare känner sig upprörda över att många turister som kommer hit får resa hur de vill i landet, och kanske inte har samma respekt för smittspridningen som vi uppmanas ha, medan vi bara ska resa 1-2 timmar. Är det rimligt?

-Det är alltid rimligt, och vi säger samma sak till svenskar som reser: Ska man resa till ett annat land ska man följa råd och regler där, det gäller även smittskyddsarbetet. Poängen är inte nationalitet, utan var man vistas geografiskt. Även den gruppen bör följa råden.

-Vi har några på länk. Ska se om Reuters hör mig.

-Hej! Jag undrar om studien från Karolinska, om du kan säga lite mer om hur du ser att den passar med de resultaten ni fått in. Verkar vara stor diskrepans mellan 15 % och upp mot en tredjedel som ni pratat om ni Stockholm.

-Det är olika tidpunkter i en utveckling. När man mäter med PCR är det hur det ser ut just idag, hur många som har viruset. Mäter man antikroppar tittar man på vad som hände för kanske tre veckor sen,

det tar så pass lång tid. När det gäller antikroppstalet så måste man titta på hur mycket det utvecklats fram till idag. Vi har en fördubblingstid på 7-10 dag nu, vet vi. Därför skulle de här 15 % inte avvika så väldigt mycket från vad vi tror man ligger idag. Men vi tar med det i våra kalkyler för att se om det passar. Men det är det som gör det besvärligt, att man kan mäta på olika sätt och då hamna på olika ställen i tidsskalan.

-Om något pekar på att det är lägre/högre än vad ni trodde, kan du ge någon indikation?

-Det verkar ligga mitt i.

-En sista fråga: När ni presenterar era resultat från studien, kommer det vara för hela landet eller bara Stockholm?

-Hela landet.

-Nedbrutet på Stockholm?

-Stockholm kommer särredovisas, men inte alla regioner. De stora regioner, men inte alla mindre - det är för få.

-GT Expressen i Göteborg: Jag har frågor till Anders Tegnell. Det gäller strandlivet nu i sommar. Jag vet att flera kommuner på västkusten oroar sig för att det ska bli trångt på stränderna när värmen kommer. Vad tänker du om det? Vad kan du säga till alla som kommer slussa ner på stränderna nu när det börjar bli varmt?

-Som vi sagt tidigare kommer vi med en mer fyllig bedömning inför sommaren om ett par veckor. Där tar vi in aspekter som strand- och badliv.

-Kan du redan nu se någon risk med de trånga stränderna, där det kanske blir svårt att hålla isär människor?

-Ja, har man stora folksamlingar och umgås nära varandra länge innebär det alltid risk, särskilt om det är personer man inte träffat tidigare.

-Finns det några tankar du kan dela med dig av om detta? Jag pratade med en kommun som diskuterar det här nu, men man har inte hittat någon lösning. Vad kan man tänka sig för åtgärder?

-Det blir jättekonstigt nu om jag går ut och säger något redan nu.

-Hej, från P4 Jämtland: Hur ser Folkhälsomyndigheten på att det kan skilja så mycket i antal döda mellan Västernorrland och Jämt, 61 respektive 22, när vi har ungefär lika många bekräftade fall?

-Det är svårt att veta. Vi vet att, även om det är sorgligt, ändå relativt små tal. Vi vet också att de bekräftade fallen inte är samma sak som hur många som insjuknat i befolkningen. Om de verkligen befinner sig på samma plats i kurvan vet vi inte. Med mycket här så skulle jag vara försiktig med att jämföra olika delar av Sverige och världen fram till att vi nått mer av ett avslut på pandemin. Det har vi

nog långt kvar.

-Dagens ETC : En fråga till Anders Tegnell. I helgen rapporterades att ni räknar mer en dödlighet i covid-19 på 0,6 % i Stockholm. Det är ganska mycket högre än vad ni tidigare uppskattat, om jag förstått rätt. Vad drar ni för slutsatser av siffran? Får den konsekvenser för hur ni agerar framöver? Har ni någon uppfattning om detta i andra delar av landet?

-Det är betydligt lägre i de flesta delar i landet, men man ska vara försiktig med att jämföra något innan det här är över. Vi är på olika delar i utvecklingen. Det här visar hur svårt det är med dödstal - det beror på vad och hur man räknar. Vi vet att vi haft en väldigt tråkig utveckling i Stockholm, med mycket spridning på äldreboenden. Socialstyrelsen och andra har pratat om det, att det nu börjar förbättras här. Vi hoppas man kan lära sig från Stockholms exempel här och hålla ner dödstalet ordentligt, vilket man framförallt gör genom att minska smittspridningen på äldreboenden. Vi hoppas trenden håller i sig, att det minskar, och på nationell nivå på sikt får vi antagligen mycket lägre tal.

-Ja, det är många man ska följa, men jag läser en del.

Jag tycker kanske att utländsk media har väl varit så nyanserad som svensk media, så jag kan inte påstå att man generellt missuppfattat mer än svensk media, kanske lite förändring över tid, men nu är det mer nyfiken, och man frågar vilka delar som man kan lära andra delar av världen av.

-Tack, då är vi klara. Vi tar individuella intervjuer, Folkhälsomyndigheten ute och MSB och Socialstyrelsen inomhus, tack för att ni kom hit.

Transkriberat av Kevin Crona och Ludvig Köhler, Svensk Skrivtolkning AB.